

Ομιλία Γιώργου Δουατζή για τον Κώστα Γεωργουσόπουλο στη Στοά του Βιβλίου 10. 6. 08

Καλησπέρα σας

Θέλω να ευχαριστήσω τους διοργανωτές αυτή της εκδήλωσης και κυρίως τον Γιώργο Θεοχάρη για πολλούς λόγους: Επειδή μου έκανε την τιμή να μιλώ εδώ, αυτή τη στιγμή. Επειδή μας θυμίζει ότι σε αυτό τον τόπο, επιτέλους, μπορούμε να τιμούμε ζώντες και όχι μόνο τεθνεώτες. Επειδή μας δίνει την ευκαιρία να πλησιάσουμε άλλη μια φορά έστω για λίγο το έργο και τον πολυϋπόστατο δημιουργό Κώστα Γεωργουσόπουλο.

Σε μία τηλεοπτική συνέντευξη που του είχα κάνει, τον ρώτησα πώς ήταν την πρώτη φορά που μπήκε σε τάξη να διδάξει. Και μου απάντησε: «νομίζω την πρώτη φορά που μπήκα σε τάξη είχα μαθητή τον Γιώργο Δουατζή». Από τότε γνωριζόμαστε. Και όταν τον ρώτησα ποια ιδιότητα προτιμάει από τις τόσες που διαθέτει, μου είπε: «Προτιμώ το δάσκαλος πάνω απ' όλα. Εξάλλου εγώ είμαι από δασκαλογενιά. Ο πατέρας μου ήταν καθηγητής, ο παππούς μου δάσκαλος, ο αδελφός μου καθηγητής, η γυναίκα μου καθηγήτρια, είμαστε δασκαλογενιά».

Ο Κώστας Γεωργουσόπουλος με τιμά με τη φιλία του δεκαετίες τώρα. Με συντρόφεψε όποτε του το ζήτησα και όποτε δεν του το ζήτησα. Ταξίδεψε και διανυκτέρευσε στην Πάτρα για να με τιμήσει, να μιλήσει για μένα μόλις δέκα λεπτά. Επανειλημμένα με στήριξε με τον επαινετικό του λόγο. Πάντα έτοιμος να με συνδράμει αγόγγυστα σε κάθε προσπάθεια. Όχι μόνο εμένα φυσικά, αλλά δεκάδες άλλους. Διότι ως γνήσιος δάσκαλος και ποιητής, υπάρχει μέσα από το δόσιμο.

Δάσκαλος πραγματικός. Γνώση για εκείνον ήταν και είναι μόνο η ουσία. Μας οδηγούσε στον πυρήνα κάθε λέξης, κάθε έννοιας, με τον δικό του προικισμένο και μοναδικό τρόπο. Τυχερός που ήμουν μαθητής του, θυμάμαι τη φωνή του ζεστή, οικεία, γεμάτη μουσική και χρώμα, να μας μεταγγίζει γνώση.

Έχω τη μνήμη της αίσθησης ενός κυματισμού, απαλού, ρυθμικού, που με έβαζε σταδιακά σε χώρους νέων γνωστικών πεδίων με οδηγό τη φωνή του. Ήταν και είναι ο δάσκαλος σύντροφος. Ο φίλος, ο τρυφερός, ο γενναιόδωρος, ο μεγάλθυμος, αλλά έντιμος και επί της ουσίας προστατευτικός.

Θυμάμαι την πίκρα που μου είχε προκαλέσει και δικαιολογημένα, όταν δεκαοχτάχρονος του έδωσα να διαβάσει στίχους μου. Μου είπε θυμάμαι – πώς να ξεχάσω άλλωστε - « το ότι έχεις την ποιητική στόφα, δεν σημαίνει ότι είσαι ποιητής. Αυτά κράτησέ τα στο συρτάρι σου, δεν είναι για δημοσίευση. Όταν φτάσεις στην ωριμότητα ως ποιητής, θα το

καταλάβεις μόνος σου και δεν θα χρειάζεσαι κανενός Γεωργουσόπουλου τη γνώμη». Λίγες δεκαετίες μετά, ήρθε να μιλήσει για το έργο μου. Ο επί της ουσίας δάσκαλος που σας λέω...

Στην περίπτωση του Κώστα θυμάμαι πάντοτε αυτό, του Νίτσε νομίζω είναι, που λέει, «αμείβεις άσχημα έναν δάσκαλό μένοντα ισόβια μαθητής του». Και ο Γεωργουσόπουλος σας βεβαιώ, δεν έχει ισόβιους μαθητές.

Από συνέντευξη που μου είχε δώσει πριν περίπου δεκαπέντε – είκοσι χρόνια, θα σας μεταφέρω ποια είναι η πρώτη ατάκα που θυμάται στη ζωή του. Μου είχε πει:

« Θυμάμαι, την μόνη έντονη εικόνα που έχω από εκείνη την ηλικία, την επιστροφή του αδελφού της μάνας μου από τον πόλεμο . Έρχεται τον Απρίλη περίπου του '41, είναι αξύριστος, φοράει στρατιωτικά, ήμουν το πρώτο ανίψι στην οικογένεια και φαίνεται ότι ήμουν λιγάκι χαϊδεμένος και μπήκε στο σπίτι και άρχισε να με πετάει στο ταβάνι και να με ξαναπιάνει πάλι και την μητέρα μου γεμάτη χαρά, με δάκρυα να λέει, σιγά θα το γεμίσεις ψείρες το παιδί. Αυτή η ατάκα, είναι πρώτη που θυμάμαι στη ζωή μου».

Καμάρωνε που πήρε άριστα σε όλα τα μαθήματα του Ροντήρη, λέγοντάς μου : «Η προηγούμενη φορά που είχε δώσει άριστα ο Ροντήρης σε μαθητή του ήταν ο Χορν».

Για την πρώτη στιχουργική του προσπάθεια: «Το 1962 είμαστε φαντάροι, με τον Γιάννη Μαρκόπουλο και ήθελε στίχους. Γράφω κάποιους στίχους, δυο τραγούδια, τα μελοποιεί και βγήκε εις αναζήτηση μιας εταιρείας. Και ήταν πολύ μεγάλη εμπειρία, βρεθήκαμε σε ένα στούντιο να γράφουμε με έναν περίφημο λαϊκό συνθέτη τον Τσετίνη, γιατί χρειαζόταν μπουζούκι ο Μαρκόπουλος και τραγούδησε τα δυο πρώτα τραγούδια μας μία πολύ μεγάλη φωνή του λαϊκού τραγουδιού της εποχής εκείνης, η Βούλα Πάλα».

Για το ξεκίνημα του ως θεατρικού κριτικού: «Πήρα ένα τηλεφώνημα από τον αείμνηστο σημαντικό Έλληνα δημοσιογράφο, τον Ανδρέα Δημάκο, Διευθυντή του «ΒΗΜΑΤΟΣ» τότε, ο οποίος με καλούσε να περάσω από το γραφείο του.

Εμείνα έκπληκτος, αλλά μου είπε, ότι προσλαμβάνομαι ως κριτικός θεάτρου τη υποδείξει του Αγγελου Τερζάκη που μόλις είχε αποχωρήσει από την ίδια θέση. Εγώ διαδέχθηκα τον Αγγελο Τερζάκη, τον Μάριο Πλωρίτη στην ίδια εφημερίδα, παλιότερα τον Μελά και πιο παλιά τον Φώτη Πολίτη. Αυτοί ήταν το παρελθόν αυτής της εφημερίδος και η μεγάλη ευθύνη μου.

Για την πρώτη φορά που βρέθηκε στην Επίδαυρο με μετάφραση δική του:

«Ήταν το 1972 το καλοκαίρι, η Ηλέκτρα του Σοφοκλή. Ήταν η πρώτη φορά που έσπαγε το κατεστημένο του Εθνικού Θεάτρου. Για πρώτη φορά παιζόταν η Ηλέκτρα του Σοφοκλή και δεν ήταν η μετάφραση του Γρυπάρη. Ήταν για πρώτη φορά στην Επίδαυρο σκηνοθεσία του Σπύρου Ευαγγελάτου σκηνογραφία του Γιώργος Πάντζα, μουσική του Δημήτρη Τερζάκη. Πρώτη φορά έμπαινε στην Επίδαυρο ως ηθοποιός τραγωδίας η Αντιγόνη Βαλάκου και ο Πέτρος Φυσσούν.

Για μένα, δεν είναι μόνο ο δάσκαλος, ο ποιητής, ο συγγραφέας, ο βαθύς γνώστης της αρχαίας μας γραμματείας, ο μεταφραστής, ο θεατράνθρωπος. Κυρίως είναι αυτό το σπάνιο δείγμα πνευματικού ανθρώπου ο οποίος με τη στάση ζωής του, κατέδειξε ότι όχι μόνο είναι δυνατό, αλλά αποτελεί χρέος κάθε σκεπτόμενου ανθρώπου, να υπηρετεί στην καθημερινότητά του αξίες ζωής και ιδανικά. Κι ας πίκρανε πολλούς από το χώρο του θεάτρου. Ως και στις πιο σκληρές του κριτικές, κάπου βαθιά πάντοτε ενυπήρχε η αγάπη.

Κάθε δραστηριότητα, κάθε κίνηση, κάθε λέξη του Κώστα Γεωργουσόπουλου, ήταν και είναι γόνιμη σπορά πολιτισμού, ανάδειξη ήθους, φωνή αφύπνισης, πνοή αισιοδοξίας. Η καρδιά του πάλλεται συνεχώς από μια δημιουργική έξαρση, η οποία μας καλεί σε εγρήγορση για έναν αγώνα διαρκή. Έναν αγώνα εξύψωσης του Ανθρώπου. Θεόρατου Ανθρώπου. Σημμένου σε ψηλά αλώνια – ίσως της Ρούμελης - να δείχνει το δρόμο της ελευθερίας, της δικαιοσύνης, της πραγματικής δημοκρατίας, της λύτρωσης, μέσα από τη γνώση και τον πολιτισμό.

Δάσκαλε οι ποιητές δεν έχουν ηλικία. Εσύ πώς εβδομηντάρισες;